

példálózik, hanem cselekszik. Jellemének meggyőző tulajdonsága: erkölcsi tisztasága. Miért nem fakult meg ruháján a gyönyörű toll? Mert becsületes és igaz volt. A szivárványmadárhoz hasonlóan fényt sugárzott környezetére — erkölcsi kioktatás nélkül. Így is mondhatnók: testvére volt a kegyelemnek. Pálos Zsuzsa hangja törékeny-finoman élővé varázsolta Floreát. Barlay Gusztáv rendezése egyszerű eszközökkel, néhány jelképes hanghatással, elirányító szóval mindig „lokális atmoszférát” teremtetett. A szerencsésen összeállított zenét (Troszt Margit érdeme) legtöbbször önálló szereplőként kezelte, de eszközként is, színváltoztatásnál, egy-egy helyzetkép illusztrálásánál. Karakterisztikusan hatott Tordy Géza és Avar István hangja is Ardalean, illetve a Fekete ló szerepében.

Pszichológusok véleménye, hogy a rádiót hallgató gyerek „helyzetét az otthon és az alkalmi körülmények befolyásolják”. Talán ezzel is magyarázható az a felmérés, amely kimutatta, hogy a technikai témákkal foglalkozó műsorok egyre inkább a gyermekek érdeklődésének középpontjába kerülnek. Itt van például az autó: jelentősége, értéke a családban meghatározza a gyermek játékát is. Amit eddig az állatok jelentettek (mesében, játékeszközökben), most a gép jelentheti. A kérdés csupán az, hogy a holt tárgyak — mint régebben az állatok — elbírák-e a személyes jeleget? Ha a mesében a fák, lovak stb. beszélnek, azt mondtuk: a gyerek elfogadja, megfelel „világképének”. Kér-

dés: a gép beszéde ilyen értelmű-e? Inkább elhiszi: a technikai fejlettség képes például beszélő autókat alkotni. Akkor pedig nem lesz-e szegényebb a gyermeki képzelet, sivárabb az érzelmi világ?

Zdenek Sverák A három autó című mesejátéka már nem volt meglepetés a gyermekek számára. S ha arra gondolunk, hogy Tomsits Rudolf „fülbemáshzó” zenéje a döccenőkön átsegítette a kicsit erőltetett történetet (három autó önmagától megszökik), meg el is fogadjuk azt a véleményt, hogy a rádiójáték „akusztikai magja” bármilyen esemény lehet, még olyan mese is, ami csak a „rádiószerűség” dramaturgiai törvényeire épül, akkor Sverák darabjának ez az egyedüli érdeme. A „lelki szükségletek” közül ugyanis Arburthróval hiába keressük az érzelmi-értelmi szeretetigényt: ilyen a hangjátékban nincs. Az autók ugyanazt jelentik, mint a régi meséskönyvekben a drágakő: az anyagi szükségletek fokozott jelenlétét. Sajnos, a darab „nyelvi erejét” sem dicsérhetjük. Pándy Lajos bizonyára hűségesen követte fordításában az eredeti fordulatokat, s így a tolvajnyelv nagyvárosi változataitól sem riadt vissza („öreg lány”, „oltári rendes autó”). Ezek pedig gyermekeink nyelvművelése szempontjából cseppet sem hasznosak. A szereplők közül „autóként” beszélni nehéz feladatot jelentett Tolnay Klárinak, Balázs Samunak és Harsányi Gábornak.

TÓTH SÁNDOR

Már nem tudom

*kihez beszéljek
mindenkinek elmondtam mindent
tatárjárástól picassóig
nekidőlök az ajtófélfának
unatkozó villanyszerelő
cigarettapapírba pólyázom
berzenkedő magzatomat
várok a különítéletre
még mindig nevetésre áll a szájpaddlásom
egyizben rátapadt az angyal lángpallosa
éppen amikor
mondják
hullaszagú szelek szántották a televényt*

*behúzodom a kotlós szárnya alá
befeszkelem magam
a puhatenyerű pirkadatba*

*a fogházirodán leemeltek egy kulcsot
sietséggel
mintha megörökítenék az árulást
a pisszentések
az üvegszemű hallgatások
a megdobált pléhkrisztusok
jajveszékelés
a dramaturg közbeszól
akrobaták a trapézok közötti úrben
bál van
de milyen bál szerelmes egyszülöttem
furulýákra feszített gyászinduló*

TÚZ TAMÁS